

N:o 23.

Ank. till Riksd. kansli den 24 februari 1899, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående lagstiftning om testamentsexekutorer.

I en inom Andra Kammaren väckt och till laguskottet hänvisad motion, n:o 198, har herr *Lindhagen* anført:

»Man brukar ibland beteckna såsom en lucka i vår lagstiftning, att den ej stadgar något om testamentsexekutorer och deras befogenhet.

Denna syn på saken kan dock ej gerna vara riktig. Ty den, hvilken förordnats till verkställare af en affidens yttersta vilja, behöfver i sjelfva verket ingen vidare fullmakt, än den han fått genom testamentet. När det enligt lag är medgifvet bestämma om egande- och nyttjanderätten till sin qvarlåtenskap och i öfrigt föreskrifva vilkor för dess användning, så bör det äfven vara medgifvet utse någon att med testators magt och myndighet under boutredningen taga boet i besittning i ändamål att bringa testators vilja till verkställighet.

Då detta är allt för påtagligt, anses också vanligen den antydda bristen i lagstiftningen gälla endast testamentsexekutors behörighet att tillträda sitt uppdrag redan vid dödsfallet och innan testamentet »vunnit laga kraft». Men det är svårt att förstå, huru man skall kunna förmena honom öfvertaga boet äfven under nämnda tid, då dess angelägenheter lika fullt kräfva omvårdnad. Ett förefintligt testamente måste nemligen anses gälla i alla sina delar, intill dess det blifvit upphäfdt; och den omständigheten, att svensk lag i olikhet med andra länders lagar har beredt testamentstagare särskild utväg att kunna begränsa tiden för klandertalan, bör ej förändra detta förhållande. Domstolarna

pläga äfven erkänna en testamentsexekutor såsom boets rätte ställföreträdare, oafsedt att testamentet ej fått laga kraft. Han tillåtes bevaka testamentet, låta uppsätta och inregistrera bouppteckningen samt i öfrigt tala och svara i förekommande ärenden. Allmänna uppfattningen lutar också derhän, att man kan utan risk inlåta sig med honom, ehuru väl det bör anmärkas, att vissa bankinrättningar lära försigtigtvis hos sig behålla deponerade värdehandlingar, till dess testamentet blifvit laga kraftvunnet.

Då emellertid insigt i denna fråga förutsätter ett juridiskt omdöme, måste hos allmänheten tvekan lätt kunna uppstå, särskildt när invändning från arfvinges sida göres mot den utsedde exekutors befogenhet att företräda boet. Och, enligt hvad erfarenheten visat, faller det sig i synnerhet ytterligt lätt att i utlandet framkalla misstankar i detta afseende och derigenom till boets skada förhindra, att dess intressen der blifva tillvaratagna.

Det kan sålunda hafva ett afsevärdt praktiskt intresse, att den befogenhet, som enligt sakens natur tillkommer en testamentsexekutor, äfven får ett tydligt uttryck i sjelfva lagen. Men å andra sidan bör man ock stanna vid detta och undvika att hemta för oss främmande förebilder till en vidlyftig lagstiftning i ämnet från andra länders lagar, hvilkas i mångt och mycket invecklade bestämmelser kanske ofta mindre tjena till att skydda det rätta än att bereda utvägar för obehöriga afsigter att göra sig gällande. Och särskildt bör man icke förvanska en testamentsexekutors uppdrag genom uppställande af andra eller flera garantier än dem, som ligga i testators eget förtroende till den, han gifvit fullmagt att utföra sin yttersta vilja.

På grund af hvad sålunda anförts och under förhoppning, att en blifvande lagstiftning, derest den kommer till stånd, måtte nära anslutas till gällande praxis, hemställer jag vördsamt, att Riksdagen ville hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lag om testamentsexekutorer.»

Lagutskottet delar till fullo motionärens uppfattning, att om någon i sitt testamente förordnat viss person att verkställa hans yttersta vilja, denne för fullgörande af uppdraget icke behöfver åberopa annan fullmagt än den han fått genom testamentet. Att sådant förordnande kan med laga verkan meddelas, synes äfven förutsättas i 1 § af kongl. förordningen angående vård af död mans bo den 24 september 1861, der det talas om person, som af den döde till syssloman i boet satt är.

Hvad myndighet öfver boet en dylik testamentsexekutor skall anses ega, lär ock i första hand bero på testamentets bestämmelser, dock att naturligtvis ingen kan genom testamente åt annan upplåta större befogenheter, än han sjelf i lifstiden innehaft, samt att testamentet i detta afseende liksom i andra kan rättas efter lag, om någon sterbhusdel-egares rätt till den dödes qvarlåtenskap genom detsamma trädts för nära. Finnas uppdragets gränser icke angifna, blir afgörandet af hvad detsamma skall anses innebära en fråga, hvars lösning beror på omständigheterna i hvarje särskildt fall.

Att något synnerligt behof af lagstiftning rörande testamentsexekutorer hos oss skulle förefinnas, synes knappast vara af motionären påstådt, och utskottet har sig icke något bekant, som angifver, att så vore förhållandet. Utskottet föreställer sig, att de rättskollisioner på detta område, hvilka måhända någon gång förekomma, lättast och bäst lösas genom domstolarnes praxis, särskildt som det torde möta afsevärda svårigheter att i förevarande ämne åstadkomma en lagstiftning, hvilken blefve af praktisk betydelse utan att dock lägga hinder i vägen för en sund rättsutveckling. Motionären har sjelf erinrat om det varnande exemplet af främmande länders lagar med deras invecklade bestämmelser.

Åtminstone kan det icke enligt utskottets åsigt vara skäl att företaga denna fråga till särskildt afgörande. Vår lagstiftning rörande testamenten är i dess helhet i många afseenden föråldrad och oklar, och man torde kunna antaga, att en allmän omarbetning af densamma är förestående inom icke aflägsen framtid. I samband härmed lär ock lämpligheten af sådan lagstiftning som den, motionären föreslagit, komma under pröfning.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer utskottet,

att förevarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 24 februari 1899.

På lagutskottets vägnar:

K. S. HUSBERG.

Herrar *C. F. Pettersson* och *Ohlsson* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.